

стихії ринку Схід і Захід з'єдналися в російській революції 1917 р. Цей вибір теж був історичним, і його не можна пов'язувати лише з західноєвропейською ідеологією марксизму. В основі цього вибору лежала давня селянська ідея про загальне благо з примітивним колективізмом, запереченням приватної власності, зрівнювальною ментальністю. Бажаного синтезу східного і західного шляхів цивілізації не вийшло. Східна колективістсько-державна організація розправилася з західним індивідуалізмом.

У галузі економіки наш вибір схиляється до вільного ринку і вільної конкуренції, недоторканності приватної власності і охорони її законом, права на підприємницьку діяльність і творчу ініціативу. У галузі політики наш вибір схиляється до європейських стандартів прав людини, розподілу влади, демократизації основних інститутів влади, визнання рішучої ролі Заходу в становленні ліберально-демократичних цінностей як загальнолюдських і загальноцивілізаційних, завдяки яким якісно зміниться тип зв'язків між економікою, власністю і владою, державою.

Шевченко С.Л.,
ПВНЗ «Європейський університет»,
ex.theology@gmail.com

СПЕЦИФІКА ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНОЇ ТЕОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКІЙ ТА РЕЛІГІЄЗНАВЧІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ

Проблема релігієзнавчого та історико-філософського аналізу співвідношення та взаємовпливу християнської теології та екзистенціалізму потребує ретельного вивчення значного за обсягом бібліографічного та наукового матеріалу, представленого, насамперед, зарубіжними монографічними та дисертаційними дослідженнями, а також великим масивом наукових статей. І якщо філософія релігійного та атеїстичного екзистенціалізму стала предметом дослідження фактично з самого початку її виникнення, то вивчення методологічної та ідейної кореляції екзистенціалізму і християнської теології на теоретичному релігієзнавчому рівні, і, особливо, яке стосується періоду становлення, функціонування та розвитку так званого постекзистенціалістського мислення, лише розпочинається. Однією з найвагоміших тем такого вивчення і є дослідження феномену виникнення, становлення та розвитку екзистенціальної теології, зокрема і в українській історико-філософській та релігієзнавчій науці.

Дослідження методологічної та ідейної кореляції екзистенціалізму і християнської теології, яке завершилося й виникненням теології екзистенціальної, в українській науково-гуманітарній літературі було унаочнене, насамперед, працями професора К. Райди [5; 6]. Саме з них українська інтелектуальна спільнота, окрім екзистенціальної теології, вперше дізналася і про такі феномени постекзистенціалістського мислення, як “екзистенціальна антропологія”, “екзистенціальна педагогіка”, “екзистенціальна психологія”, “екзистенціальна феноменологія”, “екзистенціальна політологія” тощо. Сама ж екзистенціальна теологія дістала можливість бути дослідженою і в системі культурологічних синтезів класичного екзистенціалізму з різними гуманітарними науками. Проте, дослідження К. Райди було не релігієзнавчим, а історико-філософським. На сьогодні в українській релігієзнавчій науці не існує системного й фундаментального дослідження цього напрямку християнської теології. У науковому обігові можна віднайти лише низку поодиноких праць [2; 3; 4; 7 – 9], які в цілому не дають можливості навіть скласти загальне уявлення про нього.

Концептуальну трансформацію ідей класичного екзистенціалізму в теологічному напрямку у якості процесу, що завершився “виникненням” екзистенціальної теології, у своїх працях першим теоретично “зафіксував” Джон Маккуоррі. Про це релігієзнавча вітчизняна спільнота також довідалася з праць К. Райди [5; 6].

Серед українських дослідників спадщини Дж. Маккуоррі, насамперед, слід назвати прізвища Г. Ємельяненко [3], С. Таранова [10] та Д. Вітера [1].

Д. В. Вітер у своїх розробках пише про неминучість обґрунтування теології через сучасну філософську думку, зокрема, й через спадщину та ідеї М. Хайдеггера, Р. Бульмана та інших мислителів” [1, с. 20].

Отже, проблема методологічної та ідейної кореляції екзистенціалізму і християнської теології, атакож специфіка дослідження феномену екзистенціальної теології залишаються осторонь українського релігієзнавчого академічного дискурсу. У зарубіжних дослідженнях простежується доволі явна довільність у визначенні та класифікації головних постулатів релігійних філософів та теологів, яких і досі залічують до екзистенціалістської традиції. І це також засвідчує наявність методологічних суперечностей в оцінці феномену класичного екзистенціалізму загалом та екзистенціальної теології, зокрема. Так, сучасні теологи зі світовим ім'ям – Дж. Маккуоррі, Г. Слейт та М. Вестфаль, як представники екзистенціальної теології у зарубіжних дослідженнях майже не класифікуються, можливо і через їхню безпосередню участь до недавнього часу у процесі її розбудови. В Україні ж фактично відсутні, за виключенням поодиноких праць, дослідження як поглядів цих представників екзистенціальної теології кожного зокрема, так і феномену екзистенціальної теології загалом, що створює широке поле для подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Вітер Д. В. Глобалістська парадигма в протестантській теорії: від філософсько-теологічного плюралізму до критицизму // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Щоквартальний науковий журнал, 2009. – № 4. – С. 18 – 23.
2. Емельяненко А. Д. Идеи Мерольда Вестфалья в контексте экзистенциальной реформации современной религии // Свеча – 2013. Том 24. Религия, religio и религиозность в региональном и глобальном измерении. Международная конференция “Религия и религиозность в локальном и глобальном измерении” (30-31.10.2013, Владимир, ВлГУ). – С. 219 – 227.
3. Ємельяненко Г. Д. Екзистенціальна теологія в сучасному світі // *Auspicia: Mezinárodní česko-ukrajinské výdecko-teoretické vydání*, 2013, číslo 3, ročník X, s. 112-115.
4. Ємельяненко Г. Д. Фундаментальна онто-теологія Мартіна Гайдеггера // *Мультиверсум. Філософський альманах / Гол. ред. В.В. Лях.* – Вип. 1 (129). – К., 2014. – С. 87 – 98.
5. Райда К. Ю. Историко-философское исследование постэкзистенциалистского мышления. – К.: Український Центр духовної культури, 1998. – 216 с.
6. Райда К. Ю. Экзистенціальна філософія. Традиція і перспективи. – К.: Видавець Парапан, 2009. – 328 с.
7. Соловій Р. Проект Мерольда Вестфала та його внесок у формування герменевтики християнської спільноти у контексті постмодерну // *Філософська думка. Sententiae. Спецвипуск IV. Герменевтика традиції та сучасності у теології та філософії.* – Вінниця: ВНТУ, 2013. – С. 133 – 144.
8. Соловій Р. Виникаюча церква. – Черкаси: Коллоквиум, 2014. – 328 с.
9. Соловій Р. Рецепція ідей “герменевтики підозри” Поля Рікера у філософії релігії Мерольда Вест фала / Роман Соловій // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academia.edu/7727254> (від 20. 07. 2015. Заголовок з екрану).
10. Таранов С. В. Теологічний екзистенціалізм: монографія. – К.: Четверта хвиля, 2014. – 328 с.